

Bakalářský studijní program Evangelické teologie

Požadavky k první souborné zkoušce nebo k části státní závěrečné zkoušce z Nového zákona

1. POPIS ZKOUŠKY A POŽADAVKY

První odborná zkouška (SZZ) z NZ zahrnuje látku exegetické metodologie (samostatný odborný výklad biblického textu), zkoušku z literárního úvodu do NZ a zkoušku z dobového prostředí NZ.

Student min. 5 pracovních dní před konáním zkoušky pošle 3 exegeze a seznam přečtené literatury vybranému zkoušejícímu. Zkouška začíná jednou z exegezí, kterou vybere zkoušející – student krátce přečte v řečtině a přeloží část vykládaného oddílu a představí postup a výsledky své exegeze; zkoušející se táže doplňující otázky. Ve vztahu k exegezi se zkoušející může blíže ptát i na teoretické otázky metodologie exegeze. Z exegeze se přechází k obecnější diskusi o literárních problémech NZ v návaznosti na přečtenou literaturu. Na základě vybrané četby a případně ve vztahu k diskutovaným textům pak zkoušející položí otázku z dobového prostředí.

2. ZÁKLADNÍ ZKUŠEBNÍ OKRUHY A LITERATURA

1) Exegeze

a) Cílem této části zkoušky je prověřit schopnost studenta samostatně interpretovat biblický text s využitím odborných metodických přístupů a jeho pochopení principiálních východisek těchto metod.

b) Student si písemně připraví a předem předloží 3 exegeze, alespoň jeden z těchto oddílů musí být z evangelií a jeden z epištol; každý oddíl by měl mít kolem 10–15 veršů (lze mít jeden kratší, jeden delší...).

c) Exegeze by měla obsahovat vlastní překlad řeckého textu, syntaktický rozpis textu, interpretaci textově kritického aparátu z Novum Testamentum Graece (Nestle-Aland, 27./28. vydání), poznámky k literární formě/žánru, gramatickou a lexikální analýzu, zasazení perikopy do literárního kontextu, poznámky k relevantním historickým reáliím, reflexe hlavních interpretačních linií v sekundární literatuře (např. vybraných komentářích) a také pokus o vystižení hlavního sdělení textu.

d) Písemné zpracování může mít formu (srozumitelných) poznámek, včetně odkazů na sekundární literaturu, nemusí to být souvislý text (článek).

e) Povinná četba jednoho titulu k (Novozákonní) exegezi nebo biblické hermeneutice:

- M. Oeming, Úvod do biblické hermeneutiky, Praha: Vyšehrad, 2001;
- P. Pokorný, Hermeneutika jako teorie porozumění, Praha: Vyšehrad, 2006;
- G.D. Fee, New Testament exegesis: a handbook for students and pastors, 3. vyd.; Louisville: Westminster John Knox Press, 2002;
- J.L. Bailey – L.D. Vander Broek, Literary Forms in the New Testament: A Handbook, Louisville: Westminster John Knox Press, 1992;
- J.H. Hayes – C.R. Holladay, Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook, 4. vyd; Louisville: Westminster John Knox Press, 2022;
- Udo Schnelle, Einführung in die neutestamentliche Exegese, 8. vyd, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2013;
- U. U. Kaiser, Neutestamentliche Exegese kompakt. Eine Einführung in die wichtigsten Methoden und Hilfsmittel, Tübingen: Mohr Siebeck, 2022;
- P. Filipi, Pozvání k naději: Kapitoly o homiletické hermeneutice a exegesi, Praha: Kalich, 2006;
- P. Pokorný: Úvod do exegese Nového zákona (skripta KEBF), Praha, 1979.

2) Literární úvod

a) Cílem této části zkoušky je prověřit orientaci studenta v základních literárních a historických otázkách týkajících se jednotlivých novozákonních spisů, autorů a korpusů, tedy především kompozice novozákonních spisů, jejich vzájemných vztahů a jejich autorství.

b) Okruhy témat, jichž se tato část týká, jsou: synoptická otázka, Evangelium podle Marka, Evangelium podle Matouše, Evangelium podle Lukáše, Skutky apoštolů, Evangelium podle Jana, janovské listy, List Římanům, List Galatským, korintská korespondence, pastorální listy, katolické listy a Zjevení Janovo.

c) Student se na zmíněné okruhy připraví na základě povinné četby jednoho z uvedených literárních úvodů (případně po domluvě jiného cizojazyčného úvodu):

- D. Marguerat (ed.), Úvod do Nového zákona: historie, písmo, teologie, Jihlava, Mlýn, 2014;
- P. Pokorný – U. Heckel, Úvod do Nového zákona: Přehled literatury a teologie, Praha: Vyšehrad, 2013.

3) Dobové prostředí

a) Cílem této části zkoušky je prověřit základní orientaci studenta v dějinách a kultuře prostoru, v němž žili autoři a první čtenáři či posluchači novozákonních spisů, tedy zhruba

b) Okruhy témat, jichž se tato část týká, jsou: obecné dějiny římské doby, dějiny Židů v helénistickém a římském období, prameny a archeologie novozákonní doby, raně židovská literatura, řecko-římská literatura a filozofie, řecko-římské náboženství, antická společnost a

sociální struktury, rodina, rodové stereotypy, společenské vztahy, ekonomika, majetek a daně, cestování, migrace a kulturní výměna, židovství v Judeji a Galileji, židovství v diaspoře, apokalyptika, mesianistické představy, představy o posmrtném životě, nebo židovské skupiny.

c) Student se na zmíněné okruhy připraví na základě povinné četby jedné příručky dobového pozadí:

- D. Cielontko – T. Nicklas – L. Vuong – P. Dragutinovic (eds.), *The World of the New Testament. Encountering Texts in Context*, Minneapolis: Fortress Press, 2026 (příp. český překlad: *Ze světa Nového zákona*, Praha: Karolinum, vyjde brzy);
- J.B. Green – L.M. McDonald (eds.), *World of the New Testament: Cultural, Social, and Historical Contexts*, Grand Rapids: Baker Academic, 2017;
- B. Longenecker – E.E. Shively – T.J. Lang (eds.), *Behind the Scenes of the New Testament: Cultural, Social, and Historical Contexts*, Grand Rapids: Baker Academic, 2024;
- N.T. Wright – M.F. Bird, *The New Testament in its World: An Introduction to the History, Literature and Theology of the First Christians*, London: SCPK, 2019;
- K. Erlemann et al.: *Neues Testament und Antike Kultur* (5 svazků), Neukirchen-Vluyn: Neukirchener, 2004–2008 (stačí výbor).

d) Povinná četba alespoň jednoho vybraného titulu k dílčí otázce z dobového prostředí (buď ze seznamu, nebo po konzultaci i jiný, např. cizojazyčný titul).

Příklady:

- P. Schäfer, *Dějiny Židů v antice*, Praha: Vyšehrad, 2003;
- O. Kaiser, *Odkaz alexandrijských Židů*, Praha: Vyšehrad, 2006;
- M. Hadas-Lebel, *Filón Alexandrijský*, Praha: Oikoymenh, 2019;
- R.G. Kratz, *Kumrán: Svitky od Mrtvého moře a vznik biblického judaismu*, Praha: Vyšehrad, 2025;
- P. Pokorný, *Řecké dědictví v Orientu: Helénismus v Egyptě a Sýrii*, Praha: Oikoymenh, 1993;
- J. Bednaříková, M. Habaj, M. Melounová, *Dějiny Evropy 1: Evropa starověku Řekové, Římané a jejich sousedé (do roku 500)*, Praha: Vyšehrad, 2025;
- M. Sommer, *Tajný život Římanů Starý Řím, jak ho neznáte*, Praha: Vyšehrad, 2025;
- P. Matyszak, *24 hodin ve starověkém Římě Jeden den v životě lidí od gladiátora po císaře*, Extra Publishing, 2025;
- M. Beard, *SPQR: Dějiny antického Říma*, Praha: Grada, 2025;

- J. Burian, Římské impérium. Vrchol a proměny antické civilizace, Praha: Svoboda, 1994;
- M. Grant, Dějiny antického Říma, Praha: BB art, 1999;
- R. Hošek, Náboženství antického Řecka, Praha: Vyšehrad, 2004;
- R. Dostálová – R. Hošek, Antická mystéria, Praha: Vyšehrad, 1997;
- P. Oliva, Svět helénismu, Praha: Arista, 2001;
- A. Giardina, Římský člověk a jeho svět, Praha: Vyšehrad, 2014;
- Z. Vítková, Gnostický Adam: Stvoření člověka a rajský příběh podle setovské mytologie, Praha: Herrmann & synové, 2017;
- F. Vouga, Dějiny raného křesťanství, Praha: Vyšehrad, 1997;
- A.H. Armstrong, Filosofie pozdní antiky, Praha: Oikoymenh, 2020;
- K. Rudolph, Gnóze: Podstata a dějiny náboženského směru pozdní antiky, Praha, Vyšehrad, 2010;
- M. Ryšková, Pavel z Tarsu a jeho svět, Praha: Karolinum, 2014;
- M. Ryšková, Doba Ježíše Nazaretského: historicko-teologický úvod do Nového zákona, Praha: Karolinum, 2019;
- G. Stemberger, Talmud a midraš: Úvod do rabínské literatury, 2. vyd, Praha: Vyšehrad, 2011
- J. Šubrt, Římská literatura, Praha: Oikoymenh, 2005.
- M. Öhler, History of Early Christianity. Religion, Culture, Identity, Waco: Baylor University Press, 2025 (pův: Geschichte des frühen Christentums, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2018).

e) Povinná četba jednoho starověkého textu (židovského, helénistického, nebo římského) a jeho reflexe ve vztahu k NZ – např. některá deuterokanonická kniha, židovský pseudepigraf, text ze Svitků od Mrtvého moře, rabínské texty, Nag Hammádí nebo některý text od starověkého autora (Josephus, Filón, Seneca, Cicero, Plútarchos, Suetonius, Tacitus, Caesar, Polybios a mnozí další).

České edice:

- S. Segert (ed.), Rukopisy od Mrtvého moře, Praha: Oikoymenh, 2007;
- Z. Soušek (ed.), Knihy tajemství a moudrosti, nakl. Vyšehrad, 3 svazky;
- Jednotlivé svazky edice Antická knihovna nakl. Odeon / Svoboda / Arista / Baset (1969– – dosud);
- Jednotlivé svazky edice Rukopisy z Nag Hammádí, nakl. Vyšehrad (2008– – dosud 6 svazků);

**Evangelická teologická
fakulta**
Univerzita Karlova

- Jednotlivé svazky J.A. Dus (ed.), Novozákonní apokryfy I–III., nakl. Vyšehrad;
- Výroky otců / Pirkej Avot (překl. B. Nosek, 1994);
- P. Sláma, Tanu rabanan, Praha: Vyšehrad, 2010 (výbor z Mišny, Tosefty, midrašů, jeruzalémského a babylonského Talmudu).

Datum: 2.10.2026

Zpracoval/a: David Cielontko